

Kiem Kracht

Pionieren met

sneeuwkllokjes

Van de voorzitter

Stichting Zaadgoed is uniek zo blijkt opnieuw in deze nieuwsbrief: praktijkverhalen van plantenveredeling onder natuurlijke omstandighe-

den en door de boer en tuinder zelf. Deze telers selecteren op hun eigen akkers onder biologische omstandigheden. Dat is zonder chemische bescherming en zonder kunstmatige meststoffen. Pas dan komt de natuurlijke weerstand tot uiting.

Natuurlijkheid en persoonlijke selectiecriteria combineren deze telers met professionele vaardigheden, die zij mede door cursussen en workshops van Stichting Zaadgoed hebben verbeterd.

Deze telers selecteren met gevoel voor wat u als consument waardeert van biologische groenten en fruit.

Wat ook bijzonder is, is uw fascinatie voor hoe planten groeien en bloeien in alle diversiteit. En de kracht die door bevruchting tot nieuwe rassen leidt.

Dat is voor u als lezer vast één van de beweegredenen dat u als donateur Stichting Zaadgoed ondersteunt. Daar waar de commerciële bedrijven onvoldoende aandacht aan besteden, zorgen vele kleine donaties voor unieke veredeling met respect voor de natuur.

Jaap de Vries

- In dit nummer:
- Pionieren met sneeuwkllokjes
 - Tips en weetjes over sneeuwkllokjes
 - Eco-Pb
 - Eleonora: nieuw tuinboonras
 - Kort Nieuws



Bij zaadveredeling denken we meestal aan selectie in groenterassen. Maar in de bloementeel is veredeling ook nodig om nieuwe en sterke soorten te ontwikkelen voor de biologische landbouwmethode. Biologische teler Wim Postema veredelt "Galanthus", oftewel sneeuwkllokjes.

Annemieke van Roekel

'Ik denk dat ik de enige teler ben die sneeuwkllokjes ook via zaad selecteert', zegt Wim Postema. 'De meeste telers werken uitsluitend vegetatief, dus door de bolletjes te splitsen, want ze vinden selectie via zaad maar gepriegel.' In de tuin rondom zijn boerderij in Wieringerwerf (NH) heeft Postema op iedere denkbare plek sneeuwkllokjes (zaad of bolletjes) geplant. Witte stokjes markeren de aanwezigheid van de planten, die op dit moment (in de late herfst) nog nauwelijks boven de grond te zien zijn. Een enkel sneeuwkllokje staat al in bloei. 'Dat zijn de Turkse soorten,' licht Postema toe. 'Turkije en andere landen rondom de Zwarte Zee zijn de bakermat van de Galanthus.'

Pionieren met sneeuwkllokjes - vervolg-



Galanthofiel

Al bijna vijftien jaar teelt Postema biologische bloembollen op zijn akkerbouwbedrijf Hoeve Vertrouwen, op een halve kilometer afstand van zijn huidige boerderij, die als woonhuis en opslagplaats voor de bolgewassen dient. Na een rondleiding door zijn tuin haalt hij, eenmaal binnen, enkele Engelstalige boeken over 'Snowdrops' van de boekenplank. 'De meest fanatieke tuiniers vind je in Engeland. Je hebt daar zelfs galanthofielen, mensen die bezeten zijn van het sneeuwkllokje. Verzamelaars geven tientallen euro's uit aan bijzondere soorten, wat wel kan oplopen tot 80 euro voor één knolletje. Vooral afwijkingen van de bloemvorm zijn in trek.'



Postema is dan misschien zelf geen galanthofiel, getuige zijn kennis is hij zeer gegrepen door dit fragiel ogende maar toch heel taaie bolgewas. Zijn liefde en toewijding aan het sneeuwkllokje verklaart hij zelf als volgt: 'De groei en bloei speelt zich af in een periode waarin weinig andere gewassen zich laten zien. Ik heb dan meer tijd om op mijn knieën door de bosjes te kruipen. Het aanbod van 18 Galanthus soorten is nog overzichtelijk. Wat het sneeuwkllokje zo bijzonder maakt is dat de moderne cultivars erg dicht bij het oorspronkelijke uitgangsmateriaal staan. Er is nog nauwelijks gericht in gekruist, wel geselecteerd.'

Tuinwaardigheid

Geen enkel ander bolgewas gedijt zo goed in natuurlijke omstandigheden als het sneeuwkllokje, is de ervaring van Postema. De bolletjes doen het vooral goed tussen bomen en struiken. Of dit komt door de beschutting, de halfschaduw of de aanwezigheid van bodemschimmels (mycorrhiza) in de boomwortels, is niet duidelijk. Postema kiest voor het laatste. Voor zijn klanten selecteert hij de planten op geur, formaat, schoonheid van de bloemvorm, bloeiperiode en bloeirijkdom. 'De Engelsen hebben hier een mooi woord voor dat in onze taal ontbreekt: 'gardenworthiness', zoiets als tuinwaardigheid.'

Dubbelneus

Veredeling van sneeuwkllokjes is een kwestie van veel geduld, is de ervaring van Postema. 'Pas 3 of 4 jaar na ontkieming produceert een sneeuwkllokje voor het eerst een bloem. Het jaar daarna ontstaat soms een dubbelneus (een bolletje met twee scheuten) en weer een jaar later wordt voor het eerst een tweede bol afgesplitst. Getuige zijn werk met biologische bloembollen, en nu met sneeuwkllokjes, zit pionieren Postema in de genen. 'Het is heel jammer dat ik niet eerder met dit selectiewerk ben begonnen.'





'Tips & weetjes' over sneeuwkllokjes

door Wim Postema

Galanthus nivalis, oftewel het Gewone sneeuwkllokje, komt in het wild voor in een gebied van Frankrijk tot in de Oekraïne. Via kloostertuinen en landgoederen is het sneeuwkllokje ook in Nederland terecht gekomen. De handel in sneeuwkllokjes bestaat nog altijd voor een groot deel uit import van in het wild verzamelde bollen.

- Wanneer we een opvallende plant selecteren en verder vegetatief vermeerderen, krijgen we een kloon. Wanneer zo'n kloon dan ook nog apart genoeg is om een naam te geven, spreken we van een cultivar. Binnen het geslacht Galanthus worden 18 soorten onderscheiden en zo'n 500 benoemde cultivars.

- Knolletjes zonder blad verdrogen snel of worden zacht. Ook voor zaaddoosjes geldt dat ze beter niet gedroogd worden, maar dat de kiemkracht beter behouden blijft als het nog vochtige zaad direct wordt uitgeplant.

- Om die reden worden sinds enkele jaren sneeuwkllokjes "in 't groen" verkocht, dat wil zeggen compleet met wortels en bladeren. Ze worden in het vroege voorjaar geroid en direct aan de klanten verstuurd. Het is de bedoeling dat de sneeuwkllokjes zo snel mogelijk weer de grond in gaan.

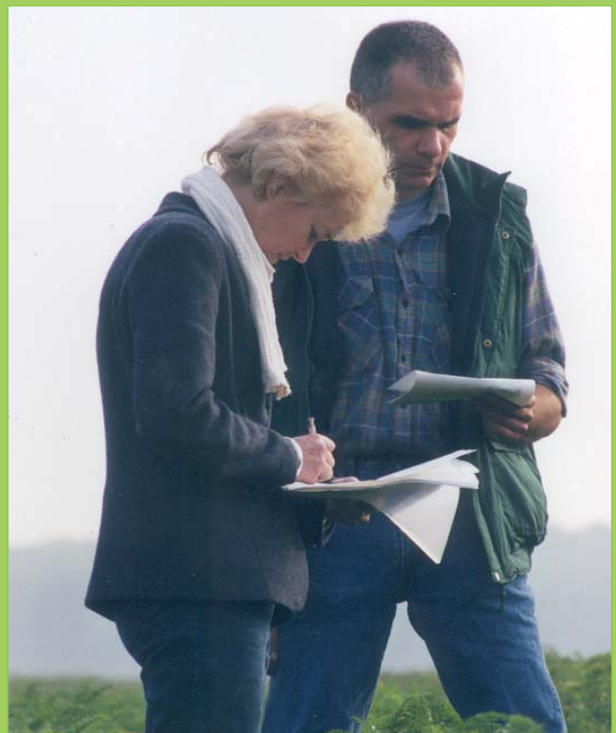
- Kijk voor meer informatie over sneeuwkllokjes en andere bloembollen op www.ecobulbs.nl

Eco-Pb

Eco-Pb is de Europese koepelorganisatie ter bevordering van biologische plantenveredeling. Stichting Zaadgoed is vanaf het eerste uur aangesloten bij Eco-Pb. Maar wat doet deze organisatie precies? We vroegen het Edith Lammerts van Bueren een van de oprichters van Eco-Pb - en van Stichting Zaadgoed- en tevens hoogleraar biologische plantenveredeling in Wageningen.

"Eco Pb wil biologische plantenveredeling stimuleren en verder ontwikkelen door internationale kennisuitwisseling te bevorderen, onderzoeksprogramma's op te zetten en te lobbyen voor goede wetgeving. Dit doen we onder andere door het organiseren van internationale workshops en conferenties. Bijvoorbeeld over geschikte veredelingstechnieken, het gebruik van biologisch zaad in de biologische landbouw en de rol van boeren en tuinders bij het veredelingsproces. Zo hebben we deze zomer in Frankrijk een succesvolle workshop georganiseerd over het belang van participatieve veredeling - veredeling voor, door en met de hulp van boeren en tuinders - voor de biologische landbouw. Meer dan honderd telers, onderzoekers en veredelaars uit 28 landen hebben daar hun ervaringen uitgewisseld en de belangrijkste onderzoeksvragen op een rij gezet. Eco-PB zet zich ook al jaren in voor de bescherming van de zogenaamde 'conservation varieties', oftewel landrassen. Het gaat hierbij om oude regionale rassen die vaak jarenlang door boeren gebruikt zijn. Daardoor zijn ze goed aangepast aan de lokale omstandigheden. Veel van deze rassen liggen bij genenbanken in de diepvries. De Europese regelgeving, waar nu aan gewerkt wordt, moet er voor zorgen dat deze oude rassen weer op het veld komen te staan en dat ze ook verhandeld mogen worden."

Kijk voor meer informatie op: www.ecopb.org



In Beeld

Kort Nieuws

Workshop Familieteel

Op 29 november 2006 heeft zaadgoed een workshop georganiseerd voor telers die zelf zaad vermeerderen of veredelen. Het thema was familieteel. Dit is een veredelingsstechniek waarbij verschillende families van hetzelfde gewas met elkaar gekruist worden. Het verslag van de workshop kunt u vinden op onze website: www.zaadgoed.nl.

Dankwoord voor Brigitte

Vorige maand heeft Brigitte Langner afscheid genomen als vrijwilliger en bestuurslid van Stichting Zaadgoed. Brigitte was jarenlang de spil van ons secretariaat. Ze onderhield de contacten met donateurs, zorgde voor de redactie en de verspreiding van de kiemkracht en vertegenwoordigde Zaadgoed op markten en festivals. Het bestuur van Stichting Zaadgoed dankt Brigitte voor haar tomeloze inzet voor de biologische veredeling.

Stichting Zaadgoed zoekt vrijwilliger

Wij zijn op zoek naar een enthousiaste vrijwilliger voor administratieve en/of promotie activiteiten. Heb je één a twee dagen per maand tijd en woon je in of nabij Utrecht, dan is dit misschien iets voor jou.

We zoeken in de eerste plaats iemand voor het bijhouden van ons donateurbestand, maar ook achter een stand staan op festivals en boerenmarkten en het schrijven van stukjes voor de nieuwsbrief behoort tot de mogelijkheden.

Heb je affiniteit met de biologische landbouw en lijkt het je leuk om een bijdrage te leveren aan het bevorderen van biologische veredeling? Stuur dan een mail naar: info@zaadgoed.nl.

Eleonora

Goed nieuws! Het eerste nieuwe ras dat mede door de steun van Stichting Zaadgoed tot stand is gekomen is een feit. Na zes jaar selectie heeft Bart Vosselman een nieuw tuinboneras "Eleonora" ontwikkeld.

Eleonora, vernoemd naar de echtgenote van Bart, is al door enkele professionele tuinders uitgetest en die waren erg enthousiast. Nu het ras is goedgekeurd door de

NAK tuinbouw mag Vosselman Eleonora officieel op de markt brengen. Dit ras valt binnen het type Express, maar het gewas is duidelijk korter, heeft slanke en goed gevulde peulen en een goede smaak. Voor professionele tuinders is het ras al in 2007 beschikbaar en voor hobbytuinders zal dat in 2008 het geval zijn. Eleonora wordt dan opgenomen in het assortiment van de Bolster.



Waarom Stichting Zaadgoed?

De biologische landbouw heeft rassen en zaden nodig die zijn aangepast aan de biologische teeltwijze. Deze wil goed smakende en gezonde voeding produceren zonder kunstmest, chemische bestrijdingsmiddelen en gentechnologie. Die onnatuurlijke hulpmiddelen zijn ook helemaal niet nodig, want een biologisch ras heeft uit zichzelf een goede weerstand en kan met een diepe beworteling zelf voldoende voedingsstoffen uit de bodem of organische mest halen.

Om zo'n ras te ontwikkelen is wel veel verdelingswerk nodig, veel meer dan er tot nog toe wordt gedaan. Stichting Zaadgoed is opgericht om biologische zaadteelt en veredeling te stimuleren. Zij doet daartoe samen met boeren rassenproeven en bundelt de kennis en krachten met internationale partners.

Bent u enthousiast over de doelstellingen van Stichting Zaadgoed, word dan donateur door 10 euro (of meer) over te maken op giro 800 008 t.n.v. Stichting Zaadgoed te Utrecht, o.v.v. uw naam en volledige adres.

ZAADgoed



Kiemkracht is een uitgave van Stichting Zaadgoed en verschijnt 2x per jaar.

Redactie: Maaïke Raaijmakers, Annelijn Steenbruggen.

Aan dit nummer werkten mee: Annemieke van Roekel, Wim Postema, Jaap de Vries, Edith Lammerts van Bueren en Bart Vosselman.

Vormgeving & productie: www.burolaga.nl

Adres redactie en Stichting Zaadgoed:
p/a Biologica, Postbus 12048

3501 AA Utrecht

e-mail: info@zaadgoed.nl www.zaadgoed.nl

Postbank nr 800 008